

ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΕΠΙΚΟΙ ΗΡΩΕΣ

Η "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΓΕΩΝ,, ΚΑΙ Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ

Πῶ; καθηρτίσθη ἡ «Ἑλληνική Λεγεών». Ποιοὶ διεκρίθησαν. Ὁ Ἡγεμὼν τῆς Μάνης Γρηγοράκης καὶ ὁ Βοναπάρτης. Δυὸ Κορσικανοὶ στὴ Μάνη. Ἄνυφαντῆς Βυζαριανός, ὁ ἀπὸ τῶν Κρητικῶν βουνῶν. Ἕνα τραγικὸ Πάσχα στὸ χωριό. Ὁ ἠρωϊκὸς θάνατος τοῦ Ἄνυφαντῆ κ. λ. π. κ. λ. π.

Ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλεῖτερα κατορθώματα τοῦ Μ. Ναπολέοντος εἶνε καὶ ἡ ἐστρατεία του στὴν Αἴγυπτο. Οἱ Ἕλληνες ἐβοήθησαν τότε τοὺς Γάλλους ὄχι μόνον μὲ τὰ πλοῖα τους, μετακομίζοντες κρυφὰ τὴν ἀλληλογραφία καὶ τρόφιμα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ὄπλα τους. Καταρτίστηκε ἀμέσως μίᾶ Ἑλληνικὴ Λεγεών, πού κατέβηκε στὴν Αἴγυπτο, ἔλαβε μέρος σὲ πολλὰς μάχας καὶ πρὸ πάντων στὴ φονικώτατη τῆς 24-25 Ἰουλίου 1797 ἐναντίον τῶν Ὀθωμανῶν. Στὴ διήμερη αὐτὴ μάχη διεκρίθησαν πολλοὶ, μεταξύ τῶν ὁποίων διεσώθησαν τ' ἀκόλουθα ὄνόματα : Οἱ ψαρινοὶ Νικόλαος Σπανός καὶ Γεώργιος Γυαλούρας, ὁ Αἰγινίτης Σταῦρος Βρέξης, ὁ ἀπὸ τῆ Μύκου Ἰωάννης Νταλεμάτης, οἱ ἀπὸ τῆ Σάμο Κωστῆς Αὐτίας, Ἐμμ. Μελαγχροινίδης, Κωνστ. Λαχανάς, Ἐμμ. Ἀγγελινίδης, Μῆτρος Καραμανώλης, Σεβαστὸς Γιαγιάς (πρόγονος τῶν σημερινῶν περιβοητῶν Γιαγιάδων), Ἀναστάσιος Ἀργύρος, Δημήτριος Ρήγιος, οἱ Σφακιανοὶ Ἰω. Σχατόβεργας, Νικόλαος Στύλος καὶ ὁ ἀπὸ τῆ Ἀμαρίου τῆς Κρήτης καταγοημένος ἐπίκοι ἦρος Ἄνυφαντῆς Βυζαριανός, τοῦ ὁποῦ τοῦ θάνατο θὰ διηγηθῶμε.

Ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες αὐτοὺς ἄλλοι ἐπῆραν παράσημα καὶ βαθμούς, ἄλλοι κτήματα στὴ Γαλλία καὶ στίς ἀποικίες. Ὁ ἱστορικὸς Βουριέν ἀναφέρει διάταγμα τοῦ Ναπολέοντος χρονολογούμενο ἐκ Μάλτας τὴν 25ην Πραιριά, ἔτος ἕκτο (17 Ἰουνίου 1798) προστατευτικὸ γιὰ τοὺς Ἕλληνες κατοίκους τῆς νήσου αὐτῆς.

Ἐπειὰ ἀπὸ τὴν ἐνδοξὴν αὐτὴν μάχην καὶ τὴ διαφύμησιν τοῦ ἐλληνικοῦ ὀνόματος, ὁ τότε Ἡγεμὼν τῆς Μάνης Τζανῆ-Βέης Γρηγοράκης ἐπέλεγετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ στείλῃ τὸ γιὸ τοῦ Βεϊζαδὲ Πέτρο μὲ ἐκπαιδευτὴν στὸ Ἐπιτελεῖο τοῦ μεγάλου Στρατηλάτη. Τὴν ἐπιθυμία του αὐτὴ ἐπραγματοποίησε ὅταν ὁ Ναπολεὼν βρισκόταν στὴν Ἰταλία. Ὁ Πέτρος παρουσιάσθηκε στὸ Βοναπάρτη μὲ ἕνα κολακευτικώτατο γράμμα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ Γρηγοράκης τὸν συνέχαρε γιὰ τὴν νίκην του καὶ συγχρόνως τὸν παρακαλοῦσε νὰ δεχθῆ τὸ γιὸ του στὴν ὑπηρεσία του καὶ νὰ συνεννοηθῆ μαζί του γιὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὁ Βοναπάρτης δέχθηκε μὲ τιμὴς τὸ νεαρὸ Μανιτικὸν καὶ θέλησε νὰ βάλῃ σὲ ἐνέργειαν τὴν πρότασιν τοῦ Γρηγοράκη. Ἐστειλε λοιπὸν μὲ πολεμικὸ πλοῖο δυὸ Γάλλους ἀξιωματικούς, δῆθεν μὲν γιὰ νὰ μελετήσουν ἐπιστημονικῶς τὰ θαλάσσια φυτὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματι δὲ μὲ τὴν ἐντολήν ν' ἀποβιβασθοῦν στὴ Μάνη καὶ νὰ ἐγχειρισθῶν στὸν Ἡγεμόνα τῆς τὴν ἀκόλουθῃ ἰδιόχειρην ἀπάντησιν:

ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ

Ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Στρατοῦ
Πρὸς τὸν Ἀρχηγὸ τοῦ ἐλευθέρου λαοῦ τῆς Μάνης.
Πολίτα ! Ἐλαβὼ ἐκ Τρογέσης τὴν ἐπιστολήν σου, μὲ τὴν ὁποῖαν μοῦ ἐκφράζεις τὴν ζοηρὴν ἐπιθυμίαν σου νὰ φανῆς χορηγὸς εἰς τὴν Γαλλικὴν Δημοκρατίαν, δεχόμενος μέσα εἰς τοὺς λιμένας σου τὰ πλοῖα τῆς. Δὲν ἀμφιβάλλω οὐδὲν θὰ διατηρήσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου μὲ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν Σπαρτιατῶν πίστιν. Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία δὲν θὰ φανῆ ἀγάρωτος πρὸς τὸ ἔθνος σου. Ἐγὼ δὲ εὐμενὸς θὰ ὑποδεχθῶ πάντα θέλοντα νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ ἐκ μέρους σου, καὶ δὲν μοῦ εἶνε τίποτε ἄλλο ποθητότερον, νὰ ὑπόσχῃ ὁμόνοια καὶ ἀγάπην μεταξύ δύο ἔθνων πού ἀγαποῦν ἐξίσου τὴν Ἐλευθερίαν.
Ἐσοῦ οὖν σὺ καὶ τὸν κομιστὰς τῆς παρουσίας, Κορσικανούς, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἀνδρείων Σπαρτιατῶν. Ἄν δὲν ἐξετέλειον μὲγάλα πράγματα, ἡ αἰτία εἶνε οὐδὲν εὐρέθησαν εἰς μεγάλους κύκλους δράσεως.
Ἰγεία καὶ ἀδελφότης
ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, πού ἔμαθον τὴν πολεμικὴν τέχνην κοντὰ στὸ Ναπολέοντα, ἐγύρισαν στὴν πατρίδα τους καὶ ἠθέλησαν νὰ συνεχίσουν τὰ κατορθώματά τους εἰς βάρος τῶν δυναστευόντων αὐτοῦ ὁμοσθῆναι τῶν. Μιὰ ἀπὸ τὴς μορφῆς αὐτῆς εἶνε καὶ ὁ Ἄνυφαντῆς Βυζαριανός, ὁ ἀπὸ τῶν Κρητικῶν βουνῶν.

Νεανίας ὁ Ἄνυφαντῆς ἐξεπαρτίσθη, κατεκάχη στὴν Ἑλληνικὴν Λεγεώνα, ἀκολούθησε τὸν Ναπολέοντα στὴν Αἰγυπτιακὴν ἐστρατείαν καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς κατάρθρωσιν ν' ἀποβιβασθῆ πάλιν στὴν Κρήτη, μὲ τὸ νοῦ γεμάτο ἀπὸ τὴς καινούργιας Γαλλικῆς ἰδέας περὶ ἰσότητος καὶ Ἐλευθερίας. Μὴ σκοπεύων νύχτα φανερώθηκε ἀξαφὰ μπροστὰ στοὺς συγγενεῖς του στὸ χωριὸ Βυζάρι τῆς περιοχῆς Ἀμαρίου. Ἦταν ντυμένος τῆ λαμπρῇ χρυσοστόλιστῃ Ναπολεόντειᾳ στολῇ του, μὲ τὸ τέλειο τὸ ἀνδρικό του παράσημα, δυνατὸς καὶ ἥλιοκαμένος. Μὲ δύσκολα συγκατοῦμεν ἄγανάκτησιν, ἔμαθε τὰ βάσανα τῶν συγχωριανῶν του καὶ εἶδε γύρω του τὴν εἰκθηρὴν εἰκόνα τῆς ἐρημώσεως. Ἡ παλιὰ ἀρχοντικὴ οἰκογένεια τοῦ Βυζα-

ρίου εἶχαν ἐξοντωθῆ. Οἱ Βλαστοὶ, οἱ Βαροῦχοι, οἱ Συλιγάρδοι, οἱ Σαουνάτσοι κ.λ.π. δὲν ἔσωζαν τίποτα ἀπὸ τὴν πρώτη τους ἀρχοντιά. Ἄλλοι εἶχαν ἀγρίως κατακρουρηθῆ, ἄλλοι εἶχαν ἀναγκασθῆ ἀπὸ τοὺς ἀγαθὸς νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν τόπον τῆς γεννησεῶς τῶν. Ὁ Ἄνυφαντῆς βῆκε καμμένο τὸ πατρικὸ του σπίτι κ' ἐπάνω στὰ ἑρείπιά του ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Ναπολέοντος ὀρκίστηκε νὰ πάρῃ ἐκδίκησιν καὶ νὰ ξεσκαβύξῃ τοὺς ὁμοσθῆναι του.

Ἐπειὰ ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ Ἄνυφαντῆς εἶχε καταρτίσει τὸ μικρὸν τὸ ἀλλὰ γενναῖο ὀρματωλικὸ σῶμα. Καὶ ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχῇ, ἀρχισαν πολὺ κακὰς μέρες γιὰ τοὺς ἀγαθὸς. Ὁ τρομερὸς ἐκδικητικὸς φανερωνόταν ὅπου δὲν τὸν ἐπεριμένα, σπέντοντας παντοῦ τὸ θάνατο. Οἱ ἀγριώτεροι ἀπὸ τοὺς Ἀμπαδιανούς Τούρκους ἐπλήρωσαν μὲ τὸ κεφάλι τους τὰ κακουργήματά τους. Οἱ Χριστιανοὶ ἐπῆρανε θάρος, ἀρχισαν ν' ἀντιστέκονται στοὺς ὀθωμανοὺς κ' ἕνας ἀέρας ἀνακουφίσεως ἐφύσηξε ἀπὸ τὰ κορφοβουῖα τοῦ Ψηλορείτη, ὅπου ὁ Ἄνυφαντῆς ὁ Βυζαριανός μὲ τὰ παλληκάρια του εἶχαν στήναι λημέρι. Τ' ὄνομά του εἶχε γίνει πᾶσάν τῶν μυθολογικῶν δράκων καὶ γιὸ δυὸ ὀλόκληρα χρόνια ἡ Δόξα τῶφερην ἐπάνω στὰ φτερά τῆς ἀπὸ τὴν μὴν ἀρχὴ τῆς Κρήτης στὴν ἄλλη. Μιὰ ἀπερισκεπία ὅμως ἦταν γραφτὸ νὰ βάλῃ τέλος στὸ ἐνδοξὸ στάδιο τοῦ ὀρματωλοῦ;

Ἦτον νύχτα τοῦ Πάσχα. Δειλὴ ἡ καμπανίτσα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βυζαρίου καλοῦσε τοὺς χριστιανοὺς στὴ γιορτῇ πού συμβολίζει τὴν Ἀναστάσιν τοῦ Γένους. Ἀπὸ τὸν Ψηλορείτη κατέβαινε δυνατὸς ἀνεμὸς τῆς νύχτας ἐκείνῃ καὶ συνετάραζε τὴς κορφὰς τῶν αἰωνοβίων δέντρων τοῦ Ἀμαρίου. Οἱ κάτοικοι ἐν τούτοις ἐμαζεύοντο στὸ νὰ τοὺς.

Ἡ ψυχὴ τοῦ γενναίου πολεμιστῆ εἶχε ποθῆσει τὴ γλυκεῖα γαλήνη τοῦ χωριοῦ ἔστω καὶ γιὰ μιὰ νύχτα. Κανεὶς ἐχθρὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσῃ τὴν ἐκεῖ παρουσία του. Καὶ ἄξαφνα, χωρὶς νὰ τὸν περιμένα κανεὶς, φανερώθηκε πᾶντοπος καὶ μὲ τὴ χρυσὴ του στολὴ ἀνάμεσα στοὺς ἐκκλησιαζομένους συγχωριανούς του. Δὲν εἶχε πάρει μαζί του κανένα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του. Φωνὴς χαρὰς καὶ ἐκπλήξεως τὸν ὑπεδέχτηκαν. Αὐτὸς ὅμως, εὐθυμένως καὶ σοβαρὸς, ἐπροχώρησε στὴν Ὠραία Πύλιν, ὅπου καὶ ἐγονάτισε. Ὁ ἱερεὺς ὕψωσε τὰ μάτια καὶ θαυρασμένος εὐλόγησε «τὸ ἀγαπῆτον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος τέκνον...». Ἐψάλλοντο τὰ χαρμόσυνα τροπάρια τῆς Ἀναστάσεως, ὅταν ἔξαφνα ἀκούσθηκε σὲ κοντινὴ ἀπόστασιν ἕνας πυροβολισμὸς, τὸν ὁποῖον ἀκούσαν οἱ χωρικοὶ μὲ ἀπορία καὶ φόβον. Ἀμέσως ἀντήχησε δεύτερος πυροβολισμὸς, καὶ τρίτος, μέσα σὲ αὐτὸν τὸν περίβολο τοῦ ναοῦ καὶ συνάμα ἄγριος βλαστήμιας καὶ φοβῆρος. Περίτρομοι οἱ χωρικοὶ ἐστράφησαν στὸ λεοντόκαρδο ὀρματωλό, ὁ ὁποῖος εἶχε στηλῶσει τ' αὐτὸ του καὶ ἄκουγε. Ἐκατάλαβε, ὅτι οἱ Τούρκοι, πληροφορηθέντες τὴν παρουσία του, εἶχαν περικυλώσει τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ὁ Ἄνυφαντῆς ἐφώνασε :

— Παιδιά, κανεὶς σας δὲν μπορεῖ νὰ μὲ ὑπερασπισθῆ, γιὰτὶ εἰσθε ὅλοι ξεραμάτσοι ! Φύγετε λοιπὸν καὶ ὠσῶτε τὴς φιλίαις σας. Ψυχὴ νὰ γιὰ μείνῃ ἐδῶ ! Ἄκουτε ;

Ὅλοι τότε ἐξώρμησαν ἀμέσως, ἀθρόοι δὲ πυροβολισμοὶ ἐτρᾶνταζαν τὰ παράθυρα τῆς ἐκκλησίας καὶ κραυγαῖς πόνου ἀκολουθοῦσαν.

Ἐξῆγνα Ἀμπαδιῶτες Τούρκοι, λυσσασμένοι γιὰ ἐκδίκησιν, ὀρματωμένοι σὸν ἄστακοί, εἶχαν πολιορκήσει τὸ μικρὸ γὰδ τῆς Παναγίας, καὶ πυροβολούντες ὁμαδὸν ἐφοροῦσαν ἀπ' ὅλες τὴς πλευρὰς, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ὀπισθοχωροῦσαν ἀριθμοῦντες ἕνα ἢ δυὸ λιγότερους. Ὁ Ἄνυφαντῆς ἦταν φοβερὸς ὀσοπυρῆς... Ὁ ἥλιος εἶχε πᾶ ἀνατείλει καὶ ἀνέβαινε ψηλά, ὅταν ὁ ἀνδρείος ὀρματωλὸς ἐξακολουθοῦσε τὸν ὑπεράνθρωπο ἀγῶνα του. Ἐφτὰ κουφάρια ἐχθρὴκὰ ἦταν πεσμένα γύρω, πληθὴ τῶν Χριστιανικῶν πτωμάτων πού εἶχαν πέσει στὴ νυχτερινὴν ἐξοδο. Ἐν τούτοις ἡ ἄμυνα ἦταν πᾶ ἀδύνατη, γιὰτὶ ἄπνους, κατακουρασμένοι ὁ Ἄνυφαντῆς θὰ ἐπερπε στὰ χεῖρα τῶν Τούρκων. Καὶ ἐπρωτίμην νὰ πῆσῃ μὲ τιμῇ. Τραβῆσαι λοιπὸν τὴν Κρητικὴν τοῦ μάχαιρα, καὶ μὲ τρομερὴν πολεμικὴν κραυγὴν χύνεται μέσα στοὺς ἐχθρούς. Μιὰ συμπυροκροτήσις ἀντηχεὶ καὶ ὁ μαχητῆς τῆς Ἑλληνικῆς Λεγεῶνος, ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος σωρίζεται νεκρὸς !..

Οἱ Τούρκοι δὲν ἐβεβδίστηκαν τὸ γενναῖο παλληκάρρι. Ἐκομμάτισαν τὸ σῶμα του καὶ τὸ ἔδωσαν τροφὴ τῶν σκύλλων. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ καπετᾶν Ἄνυφαντῆ Βυζαριανοῦ, ὁποῦ τὴν ἐδηγήθηκε ὁ συμπατριώτης του Μιχαὴλ Λεκομηλῆς, ἀγωνιστῆς, πού πέθανε σὲ ἡλικίᾳ 127 ἐτῶν στὸ Φαροφουρᾶ τῆς Κρήτης.

Μαχητῆς τῆς «Ἑλληνικῆς Λεγεῶνος» τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ναπολέοντος.